

на дългосрочно поведение при повече от две променливи (Чукалев, <http://www.aeaf.minfin.bg/bg/izdaniq>).

Прилагане и оценка на модела с корекция на грешката

Алгоритъмът, който следва при оценка на ЕСМ, е:

- Определяне на оптималния лаг при оценка на авторегресионния модел с корекция на грешката, съобразявайки се с информационния критерий на Шварц (Schwarz information criterion).
- Проверка за наличието на дългосрочна връзка между изследваните ендогенни променливи. Вариантите за избор на модел са: без константа и тренд; с константа; и с константа и тренд.
- Проверка за адекватност на модела. Статистическата оценка на модела се състои в проверка за значимост на получените коефициенти,

определяне на степента на зависимост посредством коефициентите на детерминация, както и анализирани на получените остатъци в модела. Ако последните са хомоскедастични, нормално разпределени и липсва корелация помежду им, то моделът е адекватен и получените оценки са неизместени.

Банковите преводи от емигранти и икономическото развитие

Показателите, включени в анализа, са: БВП, текуща сметка (кредит)¹, преки чуждестранни инвестиции и входящи потоци на банкови кредити от емигранти.

Първата стъпка е да се определи оптималният брой лагове, при който ще се проведе оценката на авторегресионния модел с корекция на грешката (табл. 1). Информационният критерий на Шварц дава най-добри резултати при четвърти лаг, но поради недостатъчната дължина на динамичните редове (T = 29) и малката разлика за този критерий при първи и четвърти лаг изборът е за лаг 1.

1. Определяне на оптималния брой лагове

Лаг	loglik	p(LR)	AIC	BIC	HQC
1	137.63453		-8.121076	-6.777245	-7.721485
2	163.67866	0.00001	-8.865086	-6.753352	-8.237157
3	181.65412	0.00294	-9.011416	-6.131779	-8.155149
4	216.82591	0.00000	-10.431549*	-6.784008*	-9.346943*

¹ В първоначалния вариант в анализа бяха включени и променливите внос и износ, но при тестване на остатъците в ЕСМ модела поради наличието на много силна корелационна зависимост между тях и променливата текуща сметка (кредит) се наложи тяхното изключване от анализа.